

Latvijas Mediju ētikas padome

Biedrība "Latvijas Mediju ētikas padome"

Ētikas padomes atzinums Nr. 3/2023

Rīgā, 2023. gada 25. aprīlī

Biedrības "Latvijas Mediju ētikas padome" (turpmāk – "Biedrība" vai "LMĒP") Ētikas padome šī gada 4. aprīļa sēdē šādā sastāvā: Ētikas padomes priekšsēdētāja Daiga Sproģe, Ētikas padomes locekļi Aleksandrs Mirlins, Guntars Līcis, Baiba Liepiņa, Anda Rožukalne, Ingemārs Vekteris, Andrejs Mēters (*Aivars Pastalnieks sēdē nepiedalās, bet pirms sēdes rakstiski pauda viedokli par izskatāmo jautājumu*)

konstatē:

[1] Biedrības valde 2023. gada 22. februārī saņēma [redacted] (turpmāk – "Sūdzētāja") sūdzību (turpmāk – "Sūdzība") par TV3 raidījuma Bez Tabu sižetu 16.2.2023., kas vēsta par skolēnu īstenotu emocionālu un fizisku vardarbību pret citu skolnieci Ziemeļvalstu ģimnāzijas telpās "Rāva aiz matiem, spārdīja ar kājām! Skolā Rīgā meitenes "izrēķinās" ar skolnieci" <https://beztabu.tv3.lv/nejedzibas/rava-aiz-matiem-spardija-ar-kajam-skola-riga-meitenes-izrekinas-ar-skolnieci/> (turpmāk - Sižets). Atzinuma publicēšanas gadījumā Sūdzētājs lūdz nodrošināt savu anonimitāti.

[2] Sūdzētājs raksta, ka

- viņa bērns bijis notikušā liecinieks un pārdzīvojis redzēto;
- uzzinājis, ka tiek veidots Sižets, viņš centies tā veidotājus atrunāt no ieceres, aicinājis izvērtēt visus apstākļus, argumentējot, ka pretējā gadījumā sanāk nevis vērtīgs sižets par vardarbību skolnieku starpā, bet gan pāri darījums viņa bērnam, kā notikušā lieciniekam, – taču atrunāt nav izdevies;
- lai arī Sižetā nav rādīti un nosaukti konfliktā iesaistītie, Sižets bijis viņa bērnam nepatīkams, un no Sižeta par notikušo konfliktu uzzinājuši un interesējušies arī radi, paziņas;
- Sižeta pašreklāmā kā agresori minēti puīši, bet raidījumā atklāts, ka agresores bija meitenes;
- Sižetā iekļauta atsauce uz viņa teikto žurnālistiem, bet tas nav korekti interpretēts.

Sūdzētājs norāda, ka pārkāpti Ētikas kodeksa punkti:

- 4.6. (Informācijas iegūšana un izmantošana – plašsaziņas mediji iegūst pēc iespējas vairāk auditorijai būtiskas informācijas, lai izveidotu pēc iespējas objektīvāku plašsaziņas mediju saturu);
- 4.6.1. (Faktu pārbaude – plašsaziņas mediji izvairās no nepārbaudītas informācijas publicēšanas);
- 4.6.3. (Kritiska attieksme pret avotu – iegūstot informāciju, tā ir kritiski jāizvērtē, ņemot vērā informācijas avota profesionālo, finansiālo vai citu ieinteresētību, kā arī iespējamās interešu konfliktus);
- 4.7.2. (Piesardzība darbā ar nepilngadīgajiem – iegūstot, apstrādājot un izplatot informāciju par bērniem un nepilngadīgajiem, ir jāievēro īpaša piesardzība, lai tiem nenodarītu kaitējumu);
- 4.8. (Konfidencialitāte – iegūstot sensitīvu informāciju par kādu fizisku vai juridisku personu, plašsaziņas medijiem ir jāpieliek visas pūles, lai šādas informācijas nesankcionēta noplūde

nenodarītu kaitējumu šai personai. Izplatot šādu informāciju, plašsaziņas mediji samēro sabiedrības intereses un konkrētai personai iespējamo kaitējumu).

[3] Atbilstoši Biedrības Statūtu 6.2. punktam Biedrības valde Sūdzību nosūtīja par raidījumu "Bez Tabu" saturu atbildīgajai SIA "All Media Latvia" (turpmāk – AML) skaidrojuma sniegšanai.

[4] AML skaidrojumā noraida Sūdzētāja pārmērumus.

AML ieskatā, pārmērumus, ka Sižeta veidošanā nav noskaidrota situācija, ir nevietā un nav pamatots. AML akcentē, ka Sižeta mērķis ir noskaidrot situāciju šāda rakstura problēmjautājumos Latvijā kopumā un parādīt to aktualitāti. Sabiedrības interesēs ir, lai plašsaziņas līdzeklis sekotu vai un kā šīs problēmas tiek risinātas, nevis noskaidrot vainīgos/nevainīgos konkrētajā situācijā. Tāpēc "sižetā ir pārstāstīts daļējs situācijas redzējums no iesaistīto personu puses, ilustrējot problēmjautājumu kā tādu. Žurnālists, īstenojot godprātības, faktu un viedokļu nošķiruma un kritiskas attieksmes principu, vēršas pie skolas vadības, lai noskaidrotu arī tās redzējumu. Sižetā jautājuma procesuālā puse tiek apskatīta, norādot, ka par šādiem gadījumiem, mācību iestādei būtu jāziņo arī pašvaldības Izglītības departamentam. Tāpat tiek uzrunāta un saņemta konsultācija no biedrības "Neklusē" par situācijas aktualitāti un potenciāliem risināšanas paņēmieniem, šādā veidā aptverot informācijas daudzveidību no dažādiem resursiem," raksta AML.

AML akcentē, ka Sižetā ka nav minēti personu vārdi vai jebkāda cita personu identificējoša informācija: "Attiecīgi, no Sižetā minētās informācijas nav pamatoti secināt, ka tas var radīt pāridarījumu konkrētam "bērnam kas ne pie kā nav vainīgs". Mobinga un vardarbības problemātikai skolās vai skolēnu vidū izpētei un akcentēšanai ir veidoti arī citi sižeti."

AML noraida Sūdzētāja iebildumu, ka tā telefoniski sacītais žurnālistam ir interpretēts savādāk, nekā domāts. AML skaidro, ka Sižetā nav sniegta tāda informācija, kādu to ir Sūdzībā aprakstījis Sūdzētājs: "iesaistītā skolnieka vecāks uzskata, ka oriģinālais video ir inscenējums lai nomelnotu skolu", "septītās klases meitenes ieplānojušas šo visu lai nomelnotu skolu".

Tāpat AML nepiekrīt Sūdzētāja apgalvojumam, ka Sižeta pašreklāmas informācija par puīšu īstenotu vardarbību ir nepatiesa. AML norāda, ka, pēc žurnālistam pieejamās informācijas un arī pēc paša Sūdzētāja minētā, konkrētajā gadījumā puīšu klātbūtne notikumā ir bijusi. Sižetā pausta papildus informācija par noskaidrotajiem notikuma specifiskākiem apstākļiem – vardarbību izrādījušas meitenes, taču būtisks ir arī jautājums – ciktāl aculiecinieki kļūst līdzatbildīgi nodarījumā?

[5] Biedrības valde 2023. gada 30. martā Sūdzību nodeva izskatīšanai Biedrības Ētikas padomei atbilstoši Biedrības Statūtu 6.1.1. punktam. Ētikas padome

secina:

[6] Balstoties uz konkrētu notikumu skolā, Sižets vēsta par vardarbību skolā jauniešu vidū kā problēmu. Žurnālisti uzskatījuši tēmu par pietiekami svarīgu sabiedrībai, lai par to veidotu sižetu. Žurnālisti centušies noskaidrot amatpersonu un ekspertu viedokļus, respektējusi iesaistīto pušu privātumu, konflikta ilustrācijai izmantots nevis oriģinālais video, bet inscenējums. Tai pat laikā, veidojot sižetu, žurnālisti ir strādājuši korekti un ar pietāti pret bērniem.

[7] Lai arī Sūdzētājs apgalvo, ka pirms Sižeta raidītajā pašreklāmā kā Sižeta dalībnieki minēti puīši, bet no Sižeta izriet, ka agresores bijušas meitenes, neprecizitāte šajā situācijā nav uzskatāma par būtisku, jo Sižetā iekļauta daudz plašāka un precīzāka informācija, turklāt Sižeta veidotāji nav padarījuši nevienu no sižetā iesaistītajiem bērniem identificējamu.

[8] Ētikas padome nevar izvērtēt Sūdzētāja apgalvojumu, ka viņš ticis pārprasts. Var secināt, ka Sūdzētājs, iespējams, ir centies aizkavēt Sižeta veidošanu un sniedzis Sižeta veidotājiem papildus informāciju, taču Sūdzībā nav skaidras informācijas, kādas tieši ziņas Sūdzētājs Sižeta veidotājiem ir sniedzis, un kuru Sižeta veidotāju sniegto informācijas papildinājumu tas apstrīd. Tāpat šai situācijā

ir būtiski, ka nedz Sūdzētājs, nedz viņa bērns, sižetā nav identificējams. Ētikas padomes kompetencē neietilst vērtēt situāciju no juridiskā viedokļa, bet gan tikai no ētiskā viedokļa, kā rezultātā, rūpīgi iepazīstoties ar sūdzību, sižetu un medija paskaidrojumiem, netika konstatēti Biedrības Ētikas kodeksa pārkāpumi.

[9] Ievērojot secināto, Biedrības Ētikas padome balso.

Lai izslēgtu interešu konfliktu, balsojumā nepiedalās Andrejs Mēters.

Par to, ka Sižetā NAV pārkāpts Biedrības Ētikas kodekss, balso visi pārējie klātesošie Ētikas padomes locekļi.

Ētikas padomē nolemts:

1. Raidījumā nav konstatēti Biedrības Ētikas kodeksa pārkāpumi.
2. Lēmumu anonimizēt un publicēt Biedrības interneta vietnē un izplatīt informāciju par to atbilstoši Biedrības Statūtu 6.6. punkta noteikumiem.
3. Lēmumu paziņot Sūdzētājam un AML.